

A „KELET” előfizetési díja:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre 16 frt.
Félévre 8 „
Negyedévre 4 „
Egy hóra helyben 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepekét követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési díjak

Határozott hasznosított gármond sor vagy annak tere 6 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Hasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Bud. Mosse Publicistische Bureau Budapest Hasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. V. hirdetések felvételi irod Budapest Sierbiter 5. sz.

Nyilvántartási cikkeik

gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Szerkesztői szállítás:

Főtér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékesebb cikkeket díjaztatnak.

Kéziratok nem adnak vissza.

Kolozsvár, 1879. május 7.

(?) Az enquete-ek korát éljük s egymásután következnek a fontosabb-nál-fontosabb kérdések megvilágosítására és megvitatására összehívott értekezletek. Ez idő szerint is két ily tanácskozás foly a fővárosban, egyik az erdélyi bírtokviszonyok misériát szellőzteti — s folyamatairól, a felhozott tények, tervek és okoskodások bírálatáról olvasóink is részletesen és ismételve lőnek értesítve; másik a közepoktatás állapotait, gyöngéit s netalán orvosszereit fejtegeti s e fejtegetések is közöltetnek lapunkban, legalább kivonatilag.

Már a jogtudományi szakoktatás kérdéseiben összehívott enquete ismételve utalt a közepoktatás hiányaira, természetes vala tehát, hogy a miniszter, ki már évek óta foglalkozik az összes oktatásügyi rendszeres reformjának gondolatával s illetőleg avel a kérdéssel, hogy miként létesíthető az összhang a nagyjában már elintéztet elemi — és a legnagyobb részt kezdetleges állapotában levő közép- és felsőoktatás között, megint előtérbe állította a régóta szervezésre váró közepoktatás kérdését. Így létesült az imént említett enquete, melynek feladata az volna, hogy minden irányban tisztázza a közepoktatás ágazatainak, ezek egymáshoz való viszonyainak, terjedelmöknek és az utjokon nyert qualificatióknak kérdéseit.

S ezekről foly is a szó — „még pedig, a mi ritka dolog — meglehetősen összhangban, a fejtegetett nézetek között koránt sincs akkora eltérés, mint p. o. volt annak idején az elemi-, vagy közelebb a felsőoktatásra nézve.

De nekünk úgy tetszik, ez az így elért összhangzás legkivált annak köszöni létét, hogy a miniszter ezuttal kirekeszté a vita köréből a kérdésnek, hogy úgy mondjuk, politikai oldalát: a felekezetek által fönartott középiskolák és az állam-kormány egymáshoz való viszonyát s megállapítását annak a jogkörnek, melyben a felekezetek önállólag működhetnek s annak a határvonalnak, melyig az állam felügyelő, ellenőrködő hivatásában előre haladhat.

Pedig, természetesen, elhalasztani lehet e kérdést, de teljesen mellőzni nem, ha egyáltalán akarunk rendet hozni ebbe a meglehetősen chaoticus állapotba, mely mosta felekezeti autonomia kettős formájú értelmezése nyomán in specie a közép-oktatásra nézve uralkodik.

A felekezetek, hivatkozva írott törvényeinkre és az évszázakok át divott usura,

majd semmi beleszólást sem akarnak engedni az állam-kormányának közepoktatási ügyeinek intézésébe, az oktatásügyi miniszter pedig antiepipálván mintegy azt a jogot, melyet az állami felügyelet gyakorlására nézve a törvényhozástól megnyerni remél, egyes konkrét esetekben oly döntvényeket hoz, melyekkel szemben a protestatiók egymást érik.

Ez az állapot tarthatatlan, mert kétségbe vonhatatlan, hogy sem azokat a részben békekötések útján szerzett felekezeti jogokat nem lehet alkotmányos államban egy-egy miniszteri rendelettel megsemmisíteni, a melyekre p. o. a hazai protestans felekezetek elég bőven hivatkozhatnak; sem pedig a felekezetek nem követelhetik, hogy a mind inkább modern fejlődésnek indult magyar állam kebelében teljesen független államokat tőrjön, melyek egészen önállólag intézkedhessenek az állam egy oly vitalis érdeke felett, minő p. o a közepoktatás.

Valamint az 1867-diki közjogi kiegészítés az által lőn oly nagy fontosságúvá, hogy a csak általánosságban kimondott közjogi viszonyokat Ausztria és Magyarország között konkrét határozmányokba szedte: amaz általánosság is, melylyel a Felsőg főfelügyeleti joga és a protestans felekezetek önállósága ismételve törvénybe iktatottat, hasonló konkrét határozmányok által oldandó meg, ha egyáltalán akarunk rendszeres állapotokat teremteni s nem akarjuk örökre fentartani a vizsály anyagát, hogy így a por alatt álló jószágok módjára az itteni vita tárgya: felekezeti tanodáink mecsesvédjének el.

S van is tudomásunk róla, hogy a miniszter, ha nem is a nyilvános enquete útján, hanem maga által választott bizalmi férfiak irásos kihallgatása segélyével, megtette a lépéseket a kérdés e politikai ágának is kitisztázására. A protestans egyházkerületek főgondnokaihoz s ezek által superintendenseihez kérdő-pontokat intézett az államnak, a közép-tanodák fölött gyakorló ellenőrzése miként leendő szabályozására nézve — mint halljuk — két javaslatot is közölve az illetőkkel az ez irányban alkotandó törvény alap-vonásainak föltüntetéseivel.

Magát a miniszter e fölhívását nem ösmeryük s így nem is szólhatunk hozzá. De azt látjuk, p. o. Vay Miklós enuntatiójából, melylyel a tiszáninneni ref. egyházkerület idei közgyűlését Miskolczon, április 24-dikén megnyitotta, hogy az egy protestans főgondnok sürgetve sürgeti az öt ref. egyházkerület egyesülését, hogy az állam tulparokzáival szemben erélyesen lehessen védekezni;

Bármily kedve lett volna megtudni, mint végződött a comédia, mely színe került s elbeszéli Johannának a mulatságos jelenetet, melyet ellélt, a következő napon mindamelllett nem mutatkozott, Johanna maga akart megküzdni ellenségeivel; már több, mint félig nyert csatája volt azáltal, hogy a professort meghódítania sikerült, Marcel bőszen megnyugodott benne, hogy Johanna a maga által választott uton haladjon tovább a cél felé, s nem akarta kockáztatni, hogy ügyetlen vagy fogadatlan fellépésével talán mindent elrontson: arra várt, noha türelmetlenül, hogy hívják. Végre levelet kapott, melyben ez állott: „A győzelem teljes. Jöjjen és tudjon meg mindent.“ Nem kérte magát. A levél nem hazudott: az ellenség hátrálva verekedett; Pivier asszonyt, kit a professor elpártolása teljesen megzavart, sok szöbeszéd után végre rávétették, hogy hazamenjen, azon ígérettel bocsátva el, hogy Klaudia nem sokára követi, hogy nem igyekezik Jakabot fölkeresni, s hogy hazatérése után beleegyezik abba, hogy Victor feleségül vegye.

Megígérték mindent: fődolog, hogy időt nyeresen, ha másképp nem lehet, hazugság árán is; a jó asszony kissé megnyugtatta magát el, nem mervén szabad folyást engedni haragjának. Három ellen mit is tehetett volna? Hgy Johanna mondjon le az ő fia javára Klaudia vagyonáról? A kapzsiság és anyai szeretet elnyomott minden más érzést szívében s mikor meglátta a palotát, s a bőséget, melyben a színeszón élt, a pazar liberális inasokat s e fényűzést, melyről nem is álmodott, mindez tökéletesen felforgatta eszméit; lelke annyira megzavarodott, hogy utközben nem volt képes vereségének következtetéseit kellő tüzettséggel mérlegelni s mindenkéltt azon volt, hogy hazatéréseével véget vessen a kievárosi pletykának, alkalmas mesét költösz, ha Klaudia távollétét megtudná s meggátolja a botrányt. Haget

de azt látjuk, hogy a tiszántali egyházkerület, a convent-ellenes Debreczennel élén, szintén a mult hóban tartott közgyűlésén kimondotta, hogy határozat-képes convent összehívását kívánja, melyen a közösen érdeklő ügyek elintézése szőnyegre vonható legyen. Nem valami erős fántázia kívántatik tehát hozzá, hogy kitalálhassa az ember minő irányban hangzanak a miniszter kérdőpontjai s hogy minő álláspontot kívánnak velők szemben a tősgyökerez. egyházkerületek elfoglalni.

E sorok írója protestans ember s némi részben a királyhágón inneni ref. egyházkerület dolgaiban is vergatus ember; de mint ilyen is készséggel elismeri, hogy a protestans autonomia általánosságokban tartott törvényes biztosítása elvégre konkrét határozmányok által körülírandó; de viszont, bár ép oly híve a most uralkodó szabadelvű pártnak, saját szavazatával soha sem tudna oly tendenciákat támogatni, melyek a Felsőg felügyeleti jogát fagagató, rendőri szimatolással törpítene s azért, míg egyfelől óhajtanó, hogy a prot. felekezetek belássák az állam érdekét, mely a rendezett állam-szervezetben teljesen független szerveket meg nem tőr s ehhez képest alkalmazzák a rész viszonyait az egészhez: addig másfelől az állam se feledje el, hogy minő fermentuma volt a protestantismus kezdetől fogva az alkotmányosságnak s ne higgye, hogy közigazgatást, rendőrködést, katholicismust és protestantismust valaha lehessen egységes kaptárfára rántani.

A tulhajtás mindig és mindenekben meg-boszulja magát . . .

Az erdélyi bírtokviszonyok rendezése

tárgyában összehívott enquete szombatn tartott ülésében Kemény Gábor b. keresk. miniszter, mint elnök tárgyalásra kiűzi a következő hetedik kérdést:

„Alkalmazhatók-e a bírtokrendezési s egyáltalában urbéri peres ügyekre a rendes peres eljárás szabályai, nem volna-e czélszerűbb az eddigi eljárás helyett a nyomozó eljárást alkalmazni?“

A kérdés első kérdésére az értekezlet tagjai határozott „nem“-vel, a másodikra pedig határozott „igen“-válaszoltak.

Az értekezlet áttér a következő kérdés felletti eszmecserére:

„Az eddigi eljárás mely hibái miatt akadnak meg a bírtokrendezések, tagosítások?“

„Mik volnaának azon eljárási szabályok főbb vonásai, melyek ezen ügyek egyszerű, gyorsabb

vele utazott, átkozva könyörtelen sorsát, mely arra kényszerítette, hogy újra az iskola porát nyelje, s előre rettegve a fenyegető zivatartól, melyet Pivier asszony előbb-utóbb a fejére zudít, hogy megbüntesse árulásáért.

— Szegény ember, szól Marcel, midőn Johanna bevégezte elbeszélését; kegyetlen órái lesznek. Mi történik majd akkor, ha Pivier asszony megtudja, hogy kijátszották?

Johanna közönyös mozdulatot tett. — Még nem vagyunk annyira.

— Ellenkezőleg, rajta kell lennünk, hogy Jakab és Klaudia egybekelése a legrövidebb idő alatt megtörténjék.

— A dolog nem oly sürgős. Engedje, hogy előbb lélekzetet vehessünk. Csak nem akarja mindjárt egy jegyzőt ide hivatni, mint az ötödik felvonásban szokás!

— Higgye el, okosan beszélék. A helyzet igen kényes, sokkal kényesebb, hogysem a megoldást késleltethetők. Nevezze bárminek e kalandot, tetszése szerint, azért nem kevésbbé szöktetés marad.

— Szöktetés a keresztanya által.

— A keresztanya által, a ki leányát, gondját vieselendő, egy nyílt házbán helyezheti el csupán, a hol az emberek nem állig begombolkozva járnak, — a keresztanya által, a kihez a fiatal költők tüzes veresket innak. . .

— Valóban, nem hittem volna, hogy ily balgatag, falusi eszejárása legyen: Haget okosabb, mint ön.

— Vallja be, hogy elbolondította.

— Eh, jól van tehát, holnap készülünk a lakodalomra.

A napok azonban teltek a nélkül, hogy a tárgyról több szó lett volna. Hanem azért Marcel nagyon szorgalmasan eljár a házhoz. Onhatalmulag szabadon járt ki s be; vagy reggel,

és olcsóbb keresztülvitelét eredményezné a nélkül, hogy a tulajdonjog és annak védelme veszélyeztetnék? —

Velics Lajos mérnök, az erdélyi gazdasági egyesület kiküldöttje, 11 pontba foglalt hosszabb beszédben adja elő nézeteit az erdélyi bírtokrészek tagosítása körül eljárásról. (Beszédét holnap egész terjedelmében közöljük.)

Hilibi Gaál János gyökerez változtatások szükségét emeli ki mindaddig, míg az eljárás törvényességek kezében van, csak részleges javításokról lehet szó. Nagy haj az, hogy az ezen ügyekkel foglalkozó bírák nem állandók. A bírtokrendezést végrehajtó közegeknek főfeladata volna a felek capacitációjára, m a bírák nem teljesítenek. — A főispán elnöklése alatt működő 3—4 tagból álló tagosító bizottságok lennének megyénként alakítandók: a fellebbezésnek egy ezen elvek szerint külföldi alakított fensőbb bizottsághoz terjesztetvén be. A harmadik folyamodás képezné a curia, de csupán cassationalis hatáskörrel.

A telekkönyvi rendelet 57. §-ának módosítását kívánja és pedig akként, hogy jövődében az egyes parcellák special hypothecául leköthetők legyenek.

Schweinitz gróf külön hatóságok felállítását annál szükségesebbnek tartja, mivel a jelenleg tagosítással foglalkozó bírák más ügyekkel is el vannak foglalva; ha finansziális tekintetből ily első folyamodású külön hatóságok felállítása nehézségekbe ütköznék: egy külön második instantia felállítása elkerülhetlen szükséges. Ez birjon vegyes szervezettel, a mennyiben benne szakértő mérnökök foglaljanak helyet.

A kiegyezést a bíró ne csak megkísértlte, hanem annak keresztülvitelre, a hol csak lehetséges, tétessék köteleességévé, a hivatalos okiratok hivatalból szerzendők be s végül, miután a tagosítás bármily eljárás mellett is a tárgy természeténél fogva többé-kevésbbé huzamos ideig tart, a bírtokok összerésztésére czélzó bírtokcserek illetékmensek legyenek.

Bánffy Dezső b.: Ha áll az, mi már eddigelő többször hangsúlyoztatott, hogy t. i. a mai bírtokviszonyok tarthatatlanok, akkor radikális eljárásra van szükség. Kiindulva a szőnyegen forgó kérdésnek kettős t. i. gazdasági és jogi természetéből, kétféle organumokat óhajtana a bírtokrendezések és tagosítások keresztülvitelével megbízni. Véleménye szerint a bíróság illetékessége a mérés elrendelése, a becslés folyamatba tétele, a mérés és becslésnek együttes hitelesítésére volna korlátozandó. Az elhelyezkedésnél kötelessége volna a bíróságnak egyezéseket eszközölni, a tárgyan hozott határozata ellen egy fellebbezésnek volna csak helye. A bírtokbaadás lenne a bíróság utolsó functiója.

A külön gazdasági szakközegek ből

vagy este, elmaradhatlanul megjelent naponta, mintha meg akarná lepni a társaságot, néha órákon keresztül ott ült, megfigyelve minden aprólékoságot, mely gyanakodó felügyelet nagyon bosszantani látszék Johannát, de nem mert panaszkodni érte, attól tartva, hogy újabb magyarázatoknak nyit utat, mi pedig kedve ellenére látszott lenni. Jakab is részéről, minden nap megtette látogatását, az elsőket meglehetősen hidegek s feszélyezettek voltak; nagyon félénkek, szintgy szégyellősen látszott eleinte.

— Ugy látszik mintha félne keresztanyámtól? mondá neki egy ízben Klaudia. És pedig ő nagyon és volt önhöz mindig. Ugyan bizony nem találja ki azonnal? Nem látta be, hogy ő mindent tud, s hogy azért pártfogolja őt, mert az én jegyesem? . . . Ön helyében azonnal belátam volna, megértettem volna ezt. Oh! ezek a férfiak mennyire nem éleslátásuk!

Klaudia nem vette észre, hogy jegyese feleletei mily zavartak; elfogultságát csak bátortatlanságnak tulajdonította, melyért vidám hangon kigunyolta őt: Szégyelje magát uram. Nem neveltségese e ily félénkség lenni, mikor az embernek már nagy szakállá van, midőn párisi dandy, s közel áll hozzá, hogy híressé váljon?

Azonban bekövetkezett azon idő is, midőn szabadabban, minden feszély és habozás nélkül mutatta ki szerelmét, felvillanyozva a napontai bizalmas együtt-lét által. Marcel ez átalakulást türelmetlen, mondhatni kissé kimélytelen kíváncsisággal figyelte meg, mi nem egyszer tette ki őt Johanná gunyjának:

— Nagyon szép, szőlt nevetve; ön ugy hiszem, szerelmesebb mint az ifjú imádó?

Szigorúrt is gyakran kinevette őt. Bartolónok nevezte őt, s gunyos kacagással kérdezte tőle, ha nem akarná-e, hogy szalonját zárdai társalgóvá alakítsa át? Hanem miután gunyoló-

összeállított bizottságnak feladata kiterjedne a megindítás elrendelése, a becslési javaslat elkészítése, az elhelyezkedési tervezet szerkesztésére. Ezen bizottság, mely két tagból és pedig egy jogi- és gazdaságilag képzett egyénből és egy mérnökből állana, a főispánnak rendeltetnének alá. Ezekhez adatnók két becslő biztos alkalmas alkalmazás nélkül. A tagosító mérnök munkálatait a bizottsági mérnök revidálja.

Ezen hivatalok creálása a stabil catastrorel kapcsolatosan lenne megoldandó.

Kemény János b. ismétli azon nézetét, hogy radicalis változások másnem teljesen megfelelő intézkedések nélkül czélra nem vezethetnek, mután, — mit nem ismételtel eléggé — finansziális állapotunknál fogva nagybbszerű változások, főleg pedig teljesen külön hatóságok felállítására van gondolhatunk, azt hiszi, hogy minden nagybbszerű törvényhozási intézkedések nélkül elégedjünk meg oly módosításokkal, melyek rendeleti uton is elérhetők. Ilyen intézkedés volna például az egyes törvényeszkönl több szakreferens kirendelése, ezek lehető állandósítása s szigorubb felügyelet; minden más nagybbszerű intézkedés csakis az ügyek késleltetését vonhatná maga után.

Baczon József. A Királyföldön a tagosítás keresztülvitelét a törvény uniformitása akadályozta meg. Alkotásánál a megyékben főnálló jobbgyi viszonyok voltak csupán irányadók. Minek következménye az lett, hogy a Királyföld lakói a törvény rendelkezései alól magukat kivonni igyekeztek.

Fölhasználtak ennél fogva minden utat és módot, hogy a határ egyes részeit községi bírtokul ténstessék ki s ez legtöbb esetben sikerült is.

Figyelemztet még azon famosus statutumra, mely a 60-as évek kezdetén a volt szász universitását alkottatott, melyek rendelkezése szerint az egyesek marhatartási joga bírtokaik arányában szabott meg.

A codificationus eljárás helyett az excerpták szerinti bírsz czélra vezetöbnek, különben e kérdés még sokáig megoldatlan marad. Az apró parcellák egyesítését az első lépésnek tekinthi s akként véli elérhetőnek, ha a vétel, csere és örökség által egyesített parcellák feloszthatansága kimondatnék. Kedvezményekül bélyeg és illetékmentességet kíván.

A jelen eljárás nem kielégítő, de nem bizná az adminisztratív közegekre sem, mert hiányzik náluk a kellő jogi qualificatio és garancia.

Tisza László határozottan azok nézeteit pártolja, kik adminisztratív közegekre óhajtják bizni az eljárást, mert szerinte a tagosításnál nem a jog kérdése, hanem az okszerű elhelyezés a fő;

dott és tréfált vele, rendesen azzal végezte, hogy véleményére tért; kaczer módon felszerelt lakása, melynek termei gyakran nyíltak meg művészek és nagyvilági férfiak bizalmas együttlétére, bezárultak, s egyszerre komoly kinézetű nyertek; a teljes világításban elhelyezett festmények és szobrok a legbomályosabb zngakba helyeztetek el; némely könyveket kieszdelek a könyv-szekrényekből s félre tették. Marcelnek mindenre volt gondja, mindenre felügyelt. Johanna engedte tenni a mit akar. Tudja-e, mondá neki több ízben, hogy ön nem követte hivatását; ön arra született, hogy atya legyen.

Ej! kinek is ne lenne erre hivatása.

Johanna most többnyire komoly volt; néha nagyon szomorúnak is nézett ki, s midőn Marcel csodálkozását fejezte ki azon nyugodt méltóság felett, melylyel anyai kötelességét végzi, minden guny nélkül, nehéz sohaj kíséretében mondta vissza neki mondatát: — Ej kinek ne lenne erre hivatása!

Két hét eltelte után Haget ur ismét megjelent Párisban; a hírek, melyeket hozott, nem a legjobbakk voltak; Pivier asszony azig hogy magához tért az események okozta nagy felindulásból, kezdett nyugtalankodni, s csakhamar megbánta a töle kiereszközt engedmények megadását; szerencsére, hála gygesen folytatott elővigyázatának, a kis városban még éppen semmit sem tudtak a történetekről: a becslélt meg volt mentve. De jól utángondolva a dolgotnak, félre kezdett, hogy Klaudia ígéretei csak fővényre építet házakhoz lesznek hasonló; azt kívánta, hogy azonnal küldjék haza Klaudiát, türelmetlensége szemrehányások halmazában s bosszus kitérésben nyilvánult, melyeknek egész súlyát a szegény tanárnak kellett elviselni.

(Folyt. köv)

A „KELET” TÁRCZÁJA.

A keresztanya.

Elbeszélés.

Írta:

YAUTIER GYÖRGY.

VII.

(Folytatás.)

Ez nyílt lázadás volt. Pivier asszony elhűve, mozdulatlanul nézte, a mint Haget távozott; azután kifejezhetetlen pillantást vetve Johanna palotájára, oda ballagott a bérköcsíhoz s visszahajtatott Párisba. Haget, ki eleinte szilárd léptekkel indult odább, mikor a koci robogása elhangzott, egyre lassabban ment, s végre egy fa alatt megállott. Marcel látta ekkor, hogy a professor orrához vagy ajkaihoz vitte a virágcsokrot, mely kabátja gomblyukában ékeskedett, s a melyet kétségkívül Johanna tűzött oda, azután fölemelte a fejét, többször mély lélekzetet vett, fennhangon mondogatván:

— Ah! Páris! Páris! — és nagyokat öltve a Champs-Elysées felé indult. Marcel némi távolságban követte őt s el-el mosolyodott, valahányszor észrevette, hogy Haget mily naiv szemtelenséggel pillantgat a mellette elhaladó nőkre, hogy gavallérosodik, s mint menekül, ha a nők közül valamelyik visszafordult. Ez időtájt végződtek ép a hangversenyek s Marcel nem sokára elvesztette Haget nyomát a tömegben, mely a fasorokban előzönlött.

nem az enyém s tied kérdése fölött kell itélni tudni, hanem a felett, a mit az okszerű gazdálkodás követel s örömmel látja, hogy az értekezlet tagjainál ezen felfogás nyer tulsulyt.

Kevés kivétellel megegyeznek az értekezlet tagjai abban, hogy az eljárás specialis közegekre bízandó, kérdést tárgyát többé alig képezheti, vajjon az-e nagyobb hiba, ha a végrehajtó közege jó jogász, de rossz gazda, vagy pedig megfordítva.

Tovább megy Bánffyánál, mivel szerinte a féljavitás rosszabb a semminél, de nem kíván összesíteni sem mindent, tartva attól, hogy az így fölmerülő illetékességi viták ismét megakaszthatnák a gyorsabb haladást. Elfogadja a culturmérnök alkalmazását — érve az alatt oly mérnököt, kik tagosítással már buzamosabb ideig foglalkoztak s erről törvényszerű bizonyítványokkal bírnak; földolog azonban, hogy a kontár mérnököt eltiltassanak, erre legzserübb lenne, ha a miniszternek a kellőleg kvalifikált mérnök körül lajstromot vezetne s a hatóságok szigorúan ügyelne, hogy más mérnökök ne alkalmaztassanak; szükséges még, hogy az állammérnökök neveiket ily munkálatokra el ne adhassák, hanem az ki a munkát vezeti, viselje a felelősséget is. Állapotaink — így végzi — tarthatlanok, javítani mindenestre kell, ha költünk költsünk célszerűen s javítva is célszerűen lesz.

Dévány Henrik. Az igazságügyminiszteriumhoz érkezett hírek szerint, a birtokrendezések lassu menetének oka a peres eljárás. A perek gyors befejezése, valamint a felek érdekeinek megóvása végett az inquisitorius eljárás elfogadását javasolja s ezt kiterjesztendő a birtok természetére vonatkozó perekre is. A bíróság határozatai az érdekeltek megbízottjának volnának kézbesítendők.

Véltis javaslatát a zugmérnököt illetőleg teljesen magáévá teszi.

Bokross Elek hibásnak tartja ugyan a mostani eljárást, mégis ha módosítottatná is az, ugyan csak a törvényszéknek kívánja azt meghagyni, mivel nálunk a tagosítás, egyszersmind birtokrendezés is, és itt az enyém-tied kérdés mindig és pedig oly complicált módon áll elő, hogy annak megsejtése nem paralyálhatná az elérhető gaud. előnyök által.

Forumaink nem azért nem felelnek meg, mert rosszak, hanem mert nem lehet igazságügyi adminisztratív uton bírakat rendelni ki, azokat a központból szigorúan kell ellenőrizni s meg van győződve, hogy e csekély intézkedésekkel sokat lehetne elérni.

A eljárásnál radikális változást nem kíván. Véleménye a következőkben összefoglalva: 1-ór a megengedhetőség kérdésénél a cat. felmérések szolgáljanak irányadónál.

Megengedő határozat ellen felebezésnek nincs helye, ez csak a tagosítást megtagadást illető és dőlönkénti tagosítás esetében lehetséges.

2-ór megkivánja a mérnöki qualificatiót, melyre néve szükséges a műegyetemi absolutorium, két évi praxis és törvényszéki bizonyítvány utóbbiról.

3-ór. Az egyes parcellák mindig a tkönyvi adatok alapján vétesseken fel. A hitelesítés mindig együttesen eszközöndő.

Az osztályozásnál a szakértőket a kis és nagybirtokosok egyenlő számban választassák, nézet szerint elegendő négy szakértő. Az elnök választásánál a jelenleginél több garantiát óhajt. A classificatió hitelesítése nem fixetése, de kinevezett elnök által történjék, a tervet a működő mérnök hivatalból teljesítse. Felebebezés csak fensőbb forumhoz lehetséges.

Page János mindenkiféle részrehajlatlanságot kíván a végrehajtó közegektől. Káros hatása az, hogy a bíró politikai agensnek tekintik s nem bíznak benne eléggé. A törvényszéki bíró kellő szakértelemmel sem bír s e mellett még

A Hymalaja hegységből.

Déchy Mór hazánkfiától, ki tudvalevőleg jelenleg a Hymalaja hegységben utazik, a tegnapi délutáni posta levelet hozott Haynald Lajos érseknek. A levél kelte s szövege változtatás nélkül így hangzik:

Bukeem sátorhely, 8600 láb magasságban, független Sikkim belsejében, nyolcz napi út távoltságban Darjeelingtől és két napnyira az utolsó benszülöttök által lakott faluféle házcsoporttól (Yoksun). Küldöncz által Darjeelinge küldve

Marcius 31. 1879.

Főtisztelendő és nagyméltóságú érsek ur! Kegyelmes uram!

Szíves kötelességemnek tartván mindig, nagyméltóságodnak, ki utazásom iránt annyira érdeklődni kegyeskedett, — ha csak lehet — hirt adni utazásom lefolyásáról, most, jelen helyzetemben, e kötelességemet, noha inkább szomorú, — nem téveszthetem szem előtt.

Darjeelinge — mely a hegység gerincmagaslatán 7500 láb magasságban fekszik — elhagyván, utam Sikkim belsejébe, éjszak felé a Kincsinjunga déli aljához tartván, naponként a tropikus völgyek 1600—2500 általános magasságban fekvő fenekére leszállani kényszerítet. E völgyek málességében nincs állandó lakhely, hol faluféle házcsoportok léteznek, azok mindig a hegyláncok gerincén vagy nem sokkal alantabb találhatók, a tetőkön pedig kolostorok. Az út — ha

más teendővel is tul van terhelve. Három szóban fejezi ki összes kívánatát: részrehajlatlanság, gyorsaság és olcsóság.

Elnök a holnapi ülésen megjelenni akadályozva lévén, az elnöki tiszttel Kozma T. miniszteri tanácsost bizza meg s ezzel az ülést bezárja.

Ötödik ülés 1879. május 3-án.*)

Elnök miniszter a 10-ik kérdést teszi fel: „Mily módon lehet könnyíteni a rendezési készpénz kiadásokon úgy, hogy ezáltal egyuttal az állandó kataster életbeléptetése is gyorsítsa és költségei apasztassanak?”

Tisza László a kormánytól a catastralis munkálatok árában a költségek 1/4-ét kéri megteríteni.

Br. Kemény János: miután az új vállalatoknál és építkezéseknél bizonyos évi adó elengedések történnek, a tagosításoknál is az assignatió megtörténtével az új tagok rendezése stb. költségek fejében szintén egy évi adómentesség adassék, tisztán a földadóra nézve.

Hilbi Gaál János: Állandó cataster felállítását és az egész ügynek egy miniszterium — a földmivelés és kereskedelmihez — való csatolását és tisztá önálló alapot kívánna felállítani.

Gr. Bethlen András: Az államtól előleg kéri e célra a 10 évi idő tartama, melynek visszafizetése az adóbeszedéssel történne.

Tisza László: helyesli ezen eszmét és kifejti, hogy az államnak pénzst sem kellene adni, csak a garantiát és akadna pénzintézet, mely a pénzt ezen garantiára előlegezné.

Lészay Lajos: A catasteri részletes felmérést ajánlja és ezen munkálatokat a tagosítás céljára mint biztos alapot kívánja elfogadtatni.

Gr. Schweinitz: Ha a catasteri munkálat árát az egész költség 1/4-dében megadja az állam, akkor legyen bizonyos határidő kitűzve a tagosítást kéréseknek — mely időnek multával, a kik nem kérték azt, ezen beneficiumtól elesnének.

Br. Bánffy Dezső. Nem akar „extrawurstokat” kérni, de egy adminisztratív közeg felállításával a főispánok vezetése alatt akarja az előzetes munkákat megjelteni, melyben pénzkerés, mérnök, becslés stb. elintézetten, ekkor adná át az ügyet a törvényszéknek, ajánlja az előleg megadását és catasteri munkát.

Elekes György, Szabó József: Előlegzést kérnek az államtól, ha csak 5 évi időtartama is.

Page János: Nem kéri, de követeli az előlegezést.

Véltis Lajos: megjegyzi Lészay és Hilbi Gaálnak a catasteri munkálatok, mint a tagosítás alapjául leendő átvételeknél, hogy itt nem lehet az egész 1/4 költségek megtakarításáról szó, miután a catasteri eredeti munkálatok nem, csakis másolatai jönnének a tagosító mérnök kezébe, ezen gonddal szerkesztett és hiteles másolatok beszerzése pedig szintén jókora költségekkel járulna a birtokosokra.

Dévány Henrik: Ha a catasteri munkálatok vétetnek alapul, a hitellekkönyvi munkálatok átvezetésénél is mérnökök működjenek, kik az adás-vevéssel a parcella testek kiszámítása és természetbeni kiszakításával a telekkönyvnél is egyöntetű evidencialis munkálatot végezve, a statusquo mindig fenntartassék.

Tibád Antal: a felhozott eszméket gyakorlatiakká tartja és az előlegezést kéri.

Bokross Elek: tartozást ró le azzal, ha az irányadó nem erdélyi enquete tagoknak, mint Kozma és Kenessy miniszteri tanácsosoknak ez ügy iránti meleg részvételükért és buzgalmukért köszönetét fejezi ki — a költségek előlegezését kéri.

*) Magántudósítás alapján.

Szerk.

némely helyen gyalogolható ösvényt annak nevezni lehet — nem követi a hosszú vagy harántvölgyeket, hanem egyes völgyeket egymástól elválasztó hegygerinczeket vezet át. A sától mindig e magaslatokon üttük fel, és a következő napon 3—5 ezer lábat a folyó medréig leszállunk, hogy az átellenben fekvő hegyoldalon, meredeken, némelykor csak késekkel, a sűrű erdőn áthaltható égő nap sugarai alatt felkapaszkodjunk. A hőmérséklet árnyékban 27—30° C. mutatott, este pedig a hegygerinczen 2—3°-ig s később a fagypontra szállt le. De az út e természetével mit sem törődtem, hanem még — more alpino — minden találhatók, bár nem mindig friss és izletes (tehát egészségtelen) vizet ittam. Már első napokban éjfélkor fájdalmat éreztem lábaimban, később egyszerű kórosabb állapotban. De ezt — több héti minden gyaloglástól le szokva lévén — a fáradtságnak tulajdonítottam. A 7-dik napon a kacsuperritónál, hol sűrű, nedves jungle-erdőn keresztül kellett haladnunk, hogy partjához érjünk, vezetőm észrevette, hogy feltűnően sápadt vagyok, szemem becsúsz. De csak Nebezt — egy napnyira Yoksától — elhagyván, éreztem a láb első jeleit. Nagy nehezen fölfordítam magamat a helyig, hol legalább magasság fekvésben jobb levegőt remélhettem — és ide érve sátramban összerogytam. A forró láb — hideg nélkül, valódi mérges Malaria láb — kitört.

(Vége köv.)

Elnök miniszter ezután felteszi a 11-dik kérdést:

„A rendezési készpénz kiadások mely kulcs szerint vetendők ki?”

Tisza László: minden birtokos birtokarányához képest a tagosítás létrejötte utáni állapot szerint fizessen.

Lészay Lajos a kis birtokosok iránti tekintettel 10 holdig terjedő kis birtokosokat felmenteni kéri a fizetés alól, kiknek aztán a fizetők sorába állani vagy napszámokat adni saját határozatuktól függne.

Elekes György, Bereczky Sándor, Kemény János br. a 10 holdat sokalják, a napszámokoskodás célszerűnek nem tartják.

Hilbi Gaál János, Schweinitz, Bokross, br. Bánffy Dezső mind birtok aránylagos mindenki általi fizetést kívánják legfeljebb 1 holdon alól, vagy a kik csak belsővel vagy egyetlen kis földesekével bírnak, menthetők fel a fizetés alól, de mind a napszámokoskodás ellen szólnak.

Ezzel a birtokrendezési enquete tárgyalása véget ért, elnök miniszter köszönetet mond a tagoknak önzetlen buzgalmukért; mire Tisza László még szokott ékeskedését is felülmúlgyönyörű beszédében mond az erdélyi országrész, az erdélyi gazdasági egyet nevében az elnököl miniszternek őszinte köszönetet.

Furcsa román követelések és a n.-szebeni Orsolyaszüzek leány-növeldéje.

Valóban furcsa dolgokat olvastunk a mult héten a „Telegraful Roman” és a „Tagblatt” című n.-szebeni lapokban. Az előbbi tudvalevőleg az „erdélyi és magyarországi románok görög keleti egyházának”, a másik pedig a protestáns szász egyházak közege, — két oly lap, melynek csaknem mindegyik száma nem csak magyar nemzet, — de államiellenes dolgokat is foglalt magában, amaz a dacromanizmus, — emez a pangermanizmus terjesztője. Mindkettő, noha nemcsak nemzetiségek, de két keresztény felekezet érdekét volna hivatva képviselni, más felekezet, s kivált a romai katolikusok, és más nemzetiségek, de kivált a magyarok ellen a keresztény szeretet igéi helyett csaknem minden egyes számában a vallás- és fajgyűlölet szofisztikált hirdeti kénye-kedve szerint; mert ha néha-néha sajtóperbe fogják is, mindannyiszor fölmentik a n.-szebeni esküdtészek általuk már teljesen megméltelyezett tagjai, kiket betanítottak az ultracsehek eljárási módjára. Nem volna-e jó, ha a magyar kormány a maga részéről is eltanulná az osztrák miniszteriumtól azon eljárást, hogy más városi esküdtészek elé állítsa eme többnyire a legulsóbb bünökkel vádolt embereket? Ugy sem méltányolt túlságosszabaddelvisülésének híre árán leirhatatlan sok rosznak vetne véget. A mit vallás- és fajgyűlöletől lázas agy N.-Szebenben gigondol, azt egy-két nap mulva előbb elszörnyűkődvé, aztán fogcsikorgatva olvassa a lelkes, tanító, jegyző és mások a legutolsó szász és román faluban és emberhez legkevésbé méltó és azt minden nemesebb érzéséből legkönyebben kivetkeztető eme vad szenvedélyek Isten-átkozta kezektől elhíntet magva csakhamar buján kikel az ország minden részeiben.

Ily gyűlöletre tüzel ezikk jelent meg ugyan egy és azon nap (f. évi április 29-én) a „Telegraful Roman” és „Tagblattban”, az előbbi „Nuti”, az utóbbi „egy román” által jegyezve, egészen egyenlő tartalom és alakja nézve, csak hogy a „Telegr. R.”-beli föl van erőszto a düh tájéka — és a méreg és gyűlölet epéjével, — úgy hogy vagy mindkettőnek írja egy és ugyanaz, vagy mindkettő egy forrásból merítette adatait.

Eme különös kifakadásokra okot szolgáltatott azon körülmény, hogy a dakoromanizmusnak nem sikerült befészkelni magát hegedű és trombita szó mellett a n.-szebeni Orsolyaszüzek leány-növeldéjébe.

A zárdai iskola egyik barátja a „Hermannst. Zeitungban” igen higgadtan és tárgyilagosan megfellelvén eme furcsa román követelésre, e cikkkekből, de főleg a legilletékesebb forrásból merítve — és forrásunk minden szó igazságáért jól áll — eladadjuk lapunk t. olvasóinak a dolgot.

Ö felségei a király és királyné ezüstmenyegzősége illő megünneplésére már korán megtétettek a kérdéses zárdai növeldében is az előkészületek. Már ekkor két áramlatot lehetett észlelni, melyet azonban és mozzanatait, noha nagyok jellemzők, egyelőre hallgatással mellőzünk, és most a román és szász lap elbeszélését követve előadjuk, miként történt, hogy „a magyar chanvinismus megsértette a 3 (?) millió román érzelmét.”

Az intézet igazgatója maga irt ez alkalomra öt kis darabot. Ezek egyikeinek színhelye egy ausztriai özevgy lakása, másodika Bajorország (cseléd), harmadika egy zárdai leány-növeldé, negyedik a pusztá és ötödike a havasok.

A három első darab, valamint holmi geniushoz beszelgetése és egy költemény német nyelven volt előadandó, a negyediket a zárdabeli magyar tanár magyarra, a román tanár románra fordította, vagy fordíttatta. Jellemző a két lap előadása, hogy mi birta legyen a rectori arra, hogy román szindarabot is adasson a zárdai növeldében. Szerintük ott a román nyelv tanítását

semmi másnak nem köszönhetni, mint ö Felsége legmagasabb látogatásának, ki üdvözöltetvén német, magyar, francia és angol nyelven, de nem románul, „megütödvé kérdezte volna a rector: hát ezen intézetben nem tenittatik a román nyelv?” minek folytán szinte behozták a román nyelv tanítását és ez birta volna reá a rectori, hogy román darabot is adasson.

Ebből egyetlen egy szó sem igaz, kivéve azt, hogy nem volt román üdvözlés.

Ö Felsége a zárdát legmagasabb látogatásával 1876. szeptember 12-én méltóztatott szerencsétlenül, a román nyelv tanítása pedig Fogarassy Mihály erd. püspök ur excellenciájára kezdeményezése folytán már 1875. szeptember havában, tehát egy évvel ö Felsége látogatása előtt lett behozva, román növendékek és tanulóleánykák számára.

De hát mi okból nem üdvözölték a Királyt román nyelven is? Azért, mert azon magyar születésű magyar nevű növendék leányka, kit akkor és most is egy valaki, — kiről szükség esetében még szólni fogunk — minden áron románnak akart feltüntetni, a reá erőszkolt román mondókát nem volt képes elszavalni, valamint most is a neki szánt román szerepet visszautasította, a magyar darabban játszott.

(Folyt. köv.)

A képviselőház ülése.

— Május 5. —

Tisza Kálmán miniszterelnök bemutatja a postaeyleti szerződés becikkelyezéséről és Spizsa közösg bekebelezéséről szóló szentesített teziket.

Kihirdettetnek s a főrendekhez küldetnek át.

Tisza Kálmán miniszterelnök emlékeztetbe hozza a háznak, hogy függőben maradt a honvédségnek az ország határain kívül való alkalmazásáról szóló fölmóltvány anyyiban, hogy a ház még aszíránt nem határozott, hogy az átküldessék a főrendiháznak. Függőben maradt azért, mert a törvény azt a kifejezéssel, hogy az „ország képviselőinek jelentés teendő” sokan oda-magyarazzák, hogy e kérdés ennélfogva nem tartozik a főrendiházra. Nézete ma is az, hogy a törvény e kifejezése alatt a törvényhozás mindkét tényezőjét kell érteni, s azért kéri a házat, hogy határozza el a hozott határozat átküldését a főrendiházba.

Molnár Aladár: Nem szándékozom érdemileg a t. miniszterelnök ur által tett indítványhoz hozzá szólni. De azt tisztelettel kérem, ne méltóztatassék ezen tárgyat, mely a háznak határozatát igényli, most a nélkül, hogy előlegesen napirendre lett volna tűzve, azonnal eldönteni. (Helyeslés belföl.) Akkor, midőn a t. ház függőben hagyta az elhatározást ezen tárgy felett, természetesen azért tette, hogy a ház minden tagja meggondolja a dolgot és annak idejében hozza szözlőhaszon. Most, mint látjuk, a ház padjaiüres s a képviselők nem tudván, hogy ma ezen tárgy szóba kerül, azt hiszem, hogy már távollevő képviselő társaink iránti tekintetből is kívánatos, hogy ezen tárgy most ne döntessék el, hanem napirendre tűzessék. (Helyeslés a baloldalon.)

Tisza Kálmán miniszterelnök: A ház azon alkalommal nem határozta el a napirendre tűzést, tehát szóba hozhattam a dolgot ez alkalommal. Azonban, ha tetszik napirendre tűzni a kérdést, semmi kifogásom ellene. (Helyeslés.)

Elnök: E kérdés napirendre tűzése tekintetében bátor vagyok javaslatba hozni, hogy mivel e tárgy talán nem épen nagyon sürgős, vételessék föl akkor, mikor már a kitűzött napirend ki lesz merítve, azaz ha elvégezzük a magyar nyelv oktatásáról szóló törvényjavaslatot, és az általam már említett négy kisebb jelentését a pénzügyi bizottságnak, továbbá az erdő-törvényjavaslatot. (Helyeslés.) Akkor fog tehát a miniszterelnök ur által tett indítvány napirendre kerülni.

*

Következik a napirend: a magyar nyelvnek a népiskolákban kötelező tanításáról szóló törvényjavaslat általános tárgyalásának folytatása.

Kozma Parthen a törvényjavaslat ellen nyilatkozik, melyet a modern hazafiság szülemények tart. Sajnája, hogy a törvényhozás a nemzetiségekkel szemben ezen térre lépett, s azt hiszi, hogy ez csak kezdete a nemzetiségek elleni intézendő actionnak. — Nem fogadja el a tvjavaslatot.

Másfél órai beszédében részletesen fejti ki ez iránti nézetét. Fájálja, hogy a nemzetiségek itt gyanúsításoknak vannak kitéve, pedig a katonaság csak legutóbb is, noha abban sokféle nemzetiség van, hősileg teljesítette Szeged körül kötelességét. Utal Romániára, hol a nemzetiségek iskolái tiszteletben tartatnak s alaptalannak tartja Orbánnak azon állítását, hogy ott a csángók iskoláinak tanárai a román nyelv tanítására kényszerítettek. A magyar törvényhozás jelenleg elhagyja azon utat, melyet 67 óta a nemzetiségek irányában követett s azokat magyarosítani akarja, mint egy képviselő mondá, tüzzel vassal; ez által csorbítja a nemzetiségek jogait, a felekezetek autonómiáját, s ezen út elvégre, vallástalanságra vezet. Hogy a kormány nem gondol a román nemzetiséggel, mutatja az is, hogy román

szövegű törvények nem kaphatók. Ily körülmények között talajt nyerhet azon eszme, mely Dakorománia név alatt ismeretes. Nem fogadja el a törvényjavaslatot.

Komjáthy Béla megjegyzi, hogy reá hivatkozott Kozma Parthen, de ő nem élt azon kifejezéssel, hogy tüzzel-vassal akarja a törvényjavaslat a magyar nyelvet terjesztetni, hanem azt, hogy a törvényjavaslatot azért pártolja, mert ez a magyar nyelvet lesz hivatva terjesztetni.

Orbán Balázs b. személyes kérdésében kért szót s kijelenti, hogy személyes tapasztalásból tudja, hogy a román kormány állami tanítókat nevez ki oly helyekre, hol a tanulók a román nyelvet nem értik.

Tisza Kálmán miniszterelnök csak néhány szót akar szólni Kozma Parthen megjegyzéseivel szemben. Kozma gyanúsításról szolt; de ha gyanúsításról van szó, nem-e inkább az valódhatóság az, a ki azt állítja e törvényjavaslat vitálosa határozmányával szemben, hogy azok megtartatni nem fognak, hanem ez csak az actió kezdetét jelentti, s a ki azért támadja meg a törvényt, hogy az confiskálja a felekezeti jogokat és vallástalanságra vezet.

A népiszkolának e törvény szerint kötelező tantárgya lesz a magyar nyelv s még ezt is csak enyhe átmeneti intézkedésekhez köti. Nem kényserítették rá a gyermek, hogy magyarul tanuljon, hanem alkalom adatik neki, hogy az állam nyelvét saját érdekében megtanulja. Mindaz tehát, a mit Kozma Parthen mondott, nem lesz e törvény következtése s az, ki ily dolgokat tud e törvényjavaslatból következtetni, ne fogja másra, hogy gyanúsit, hanem maga mondja el a mea culpát. (Helyeslés.)

A magyar törvényhozás tett ígéretek a nemzetiségeknek s ezeket a legszűkebb határokig teljesítette is. Hasztalan hivatkoznak a nemzetiségek Romániára, vagy Szerbiára. Szólok kötelezi magát, hogy megszerzi ezen államoknak az ott élő nemzetiségekre vonatkozó összes törvényeit, s azokat, ha az itteni nemzetiségi képviselők ohajtják behoztatni, javasolni fogja. Majd meg fogjuk — ugymond — látni, mit fognak ehhez a képviselő urak mondani. (Derültésg.)

A mi különösen Romániát illeti, nem lehet feladata egy szomszéd állam belügyéről szólni: de ha már mások által a párhuzam felvetett, bátran mer hivatkozni arra, hogy Magyarország a szabadság és szabaddelviség tekintetében kiállja a versenyt Romániával, hol még a vallási egyenjogúság tekintetében is legviszársabb állapotok fognak fenn.

Csodálkozok azon, hogy Kozma Parthen a katonaságot hozza fel, mely nemzetiségi különbség nélkül teljesítette csak legutóbb Szegeden is kötelességét. Szólok nem érti mi célja volt Kozma Parthennek azzal, hogy ezt felemeltette; mert hiszen e házban senki sem vádolta a nem magyar nemzetiségek hazafiságát, hanem az mondatott, hogy vannak egyes igatók, kik a nemzetiségeket félre akarják vezetni. — Magukat a nemzetiségeket tehát senki nem vádolta, s így az általa felhozott példának értelme nincs. (Helyeslés.)

A törvénytárt illetőleg kijelenti, hogy a kormány kellő gondot fordít arra, hogy a törvények az egyes nemzetiségek nyelvén megjelenjenek s épen azért nem leheteti a törvények kiadását kár nélkül vállalkozókra bízni, mert feltételül tűzte ki a kormány, hogy más nyelvekre is — románra, szerbre stb. — lefordíttassanak s így adassanak ki.

Ily körülmények között a kormány, mondhatja, meglehetősen költséggel lefordíttatta a törvényeket román nyelvre és kiadta, de a példányok, dacára a rájuk fordított nagy költségnek, hasznavehetlenül ott bevernek, mert nem veszik azokat. Végül kijelenti, hogy sem a nemzet, sem a kormány nem félt, nem félt és nem fog félni egy Dakoromániától. (Élénk helyeslés.)

Kozma Parthen és Baross Gábor személyes felszólalásai után beszéltek még: Máriássy Sándor a törvényjavaslat mellett, Hadzsics Antal, a szerb maticza titkára, ellene, Illyasevics Jenő ruthén, hatással mellette. Majd Trefort Ágoston közölt miniszter röviden felelt a támadásokra. Utána Bereczky Sándor és Zsámbokréthy József szintén a törvényjavaslat mellett szólaltak föl.

Többen szólásra nem lévén följegyezve, elnök befejezettnek jelenti ki az általános tárgyalást, s a törvényjavaslat tulnyomó többséggel elfogadtatik a részletes tárgyalás alapján.

Ezzel az ülés 2 órakor véget ért. A holnapi ülés napirendjére a részletes tárgyalás van kitűzve.

*

A főrendiház ma d. e. 11 órakor szintén ülést tartott, mely alkalomból a képviselőházban kihirdetett törvények lettek kihirdetve. A görög-keleti román egyházi zsinat részéről a magyar nyelv kötelező oktatására vonatkozó tvjavaslat elleni beadvány azon bizottság elé utasított, mely ezen tvjavaslat fölött tanácsokand.

BELFÖLD.

(Nagyszebeni csendélet.)

Nagyszeben, 1879. máj. 4.

A királyi pár ezüst menyegzőjének ünnepelése itt is véget érték. Az előbbi napokban za-

jos utcák, fellohogzó terek, sétányok, ismét felvették azok egybangu alakjait, a járókelők újra elritkultak, s csak egy-egy tovarohanó beamerbehes ügylese, vagy egy-egy nyalka hadnagyosok kardosörvései zavarnak bele az utcák zajtalanágába.

Teljes szélsőend alatt vagyunk.

A politikai láthatár is újra elsötédesült. És ez vajmi nagy raritás. Mert a legnagyobb különösségek egyike az, ha a „Tageblatt” vagy „Observatoriu” egy-egy jó adag politikai bolond-gombával nem rendelkezik, melylyel az egyébaránt eléggé békés szebeni splessbürgerek kedélyét felzavarják. Hiába! a gombafajok még csak ezután bujnak elő, a téli takarmány pedig, ugy látszik, fogynak az országban van. Na, de hiszen vigasztalhatjuk magukat, mert itt dacára a kalendáriumban májusnak nevezett e hónap is áprilisi esős idők jának . . . bő termése lehet kilátásunk. A „házbán” most folynak a viták a magyar nyelv kötelező oktatásáról szóló törvényjavaslat felett; ha azt aztán elfogadta a ház: lesz megint éttek, szitok, sírás-rívás egész a zuluakferekig elhangzó.

E szóról jut eszembe Baritu sajtópere. (Hogy minő fonálán az eszmétársítás törvényének: nem tudnám hamarosan megmondani, tény az, hogy a zuluakferekől leggyakrabban a „Tageblatt és Observatoriu”-ra gondolok). Mert ez az uri ember, valószínű „civis romanus”. Nem akar magyar polgár lenni, s azt hiszi, hogy folytonos agitáció a magyar állam és kormány ellen nem elég ok arra, hogy az államügyész felelősségre vonja.

A napokban is sajtópere volt. Fel is mentették dicsőösösen. Megbiszám! . . . ügyes prokator volt a védője, ki napnál fényesebben bebizonyította, mikép a szebeni államügyész csak arra való, hogy büntetlenek ellen sajtópereket intésejrozozon, ez által akarván a kormányának az intézmény eltörlésére okot szolgáltatni. Szegény tárt! . . .

Hanem auni [bizonyos, miszerint nálunk Nagy-Szebenben valószínű ázsiai állapotok vannak sajtóügyi téren. Ezek az urak, melyek világosan fejtenek tudják a nagy többséget, mely él hal egy e földön alakítandó „német” vagy „dakoromán” birodalomért, másfelől meg a politikai iskolázottság legprimitívebb fogalmaival sem ismeretesek: lapjaikkal büntetlenül garázdálkodnak a magyar állam, a fennálló kormány s egyáltalán minden ellen ami magyar; bujtogatnak, lázítgatnak . . . mert hiszen a sajtóbírósg feltétlenül felmenti őket egy esetleges per esetén, s hozzá még egy „hocho” vagy „setreasecá” is kiált hazafias örömsében.

Felétte kíváncsi dolog volna tudni, hogy pl. a „Tageblatt” vagy az „Observatoriu” — a két politikai lapnak nevezett erkölcsi szemétdomb — minő fogalmakkal bírnak Magyarország államisága felől? Mert az már mégis csak sok, mit e két „köpködő” lap velünk szemben magának megenged! A kormány valóban a legszélsőbb határokig elnéző viszonyaink nemzetietlen államellenes volta iránt. Nagy a panasza országunkra a nemzetiségi agitáció iránt; de azokat valódi helyükön mintegy átélve szemlélni . . . a panaszkok messze mögötte maradnak a tényeknek.

Ilyes dolgokra, a tks szerkesztő ur szives engedelmével lesz még alkalmam koronként egyet-mást elmondani,*) most csak annyit még, hogy a helyi „magyar dalkör”-nek e hó 3-án valóban élvezetes hangversenyyel egybekötött táncestélye volt. A hangversenyen dr. Borosnyai Béláné ő nagyságát hallottuk ujalog énekelni, kinek dalaiban egy kis csalogány lélekemelő hangjai zendültek meg . . . kár, hogy oly ritkán élvezhetjük. Résztvettek az estélyen a főispán, pár katona notabilitás a honvédség köréből (a cászáriak a német „Gesangs-Verein” mulatságaiba járnak), a magyarság színe-jave . . . és sok szép ifjumeccse és leány. A mulatság a kiváltságos tartott s még akkor egy része egy „már így hamar végé”-vel távozott.

Cassius.

A törvényhatóságokból.

Kolozs megye közigazgatási bizottsága

foló hó 5-én tartotta rendes havi ülését. Előkölt főispán gr. Eszterházy Kálmán ur 6 mltsza.

Az előadást Gyarmathy Miklós alispán nyitotta meg a közállapotot felölő jelentésével, mely szerint a közbiztonsági állapot a lefolyt hónapban kielégítő volt, s sem a személy sem a vagyon-biztonság botránys módon nem lett megátámadva, egyedül Ajton községe tett kivételt, hol a czélba vett tagosítás miatt félrevezetett nép már néhány alkalommal szándékos gyujtogatással kívánta megbosszulni vélt sérelmét!

Bejelentésre minősült figyelmli eset nem adta elő magát.

Dr. Nagy József megyei főorvos jelentése szerint az egészségügyi állapot kedvezőbb fordulatot kezdett venni, s a roncsoló toroklob is kezd szűnni, mennyiben a lefolyt hónap csak 6 községben jelentkezett 45 esetben, melyek közül 27 felüldült, 12 elhalt és 6 gyógykezelés alatt maradt.

Gencsy István kir. adófelügyelő ur jelentése szerint az adóbefizetés a múlt hónap valamivel kedvezőtlenebb volt, mint a múlt év meg-

felel szakában, mert míg akkor befolyt 28.365 frt 23½ kr, a múlt hóban ezzel szemben csak 28.160 frt 79½ kr folyt be s így az eredmény 205 frt 04 krral kedvezőtlenebb, minek folytán az illetékes közegek erőlyes fellépésére utasítottak.

Az ápr. hó végével fennmaradt adóhátralék összege 323.140 frt 13½ krt tesz.

Kethely József kir. tanfelügyelő előadása során említést érdemel, hogy a b.-hunyadi állami felsőbb nép-oskolával összekötött gazdasági szakosztály megszűntetése és ezen javadalmozásnak az ottanfennálló házi iparoskola javára leendő fordítása iránt intézkedett feltérjesztés.

Dr. Birró János kir. ügyész havi jelentése szerint a múlt hó végén, a felügyelete alatti bíróságon a letartóztatottak száma volt 93; ebből elítélt 39 és vizsgálati fogoly 54. Büntetését megkezdette 24.

Betegülési eset volt 25; ebből meggyógyult 20, ápolás alatt maradt 5.

Fegyelmli eset egy fegyencez ellen fordult elő.

Fontosabb büntényre vonatkozó feljelentés 7 fordult elő és pedig mind a 7 gyujtás.

A fegyenczek munkakeresménye tett 116 ft 90 krt.

Pénzbírság befolyt 125 frt.

Végül Bónis István főjegyző adott elő néhány ügydarabot a betegség miatt távol volt főmérnök helyett is — az ülés 12 és ¼ órák bezáratott.

Nem mulaszthatjuk el azonban följegyezni, hogy a közigazgatási bizottságról alkotott törvény életbeléptetése óta még 3 év sem folyt le s már is veszt ezen intézmény népszerűségéből és vonzóságából, a mi eléggé kiválglik abból, hogy ezen ülésen csak egyetlen választott bírósági tag volt jelen. Talán ez is az idők jele!

—s.

Irodalom és művészet.

Nemzeti színház.

(Sakk a királynak. Vigjáték 4 felv. Irta Schuffert, fordította Dóczy Lajos. A kolozsvári színpadon előadva 1879. május 6.)

A sakk szelleműs játék; de több benne az okoskodás, mint az elmésség. Schuffert darabja nemcsak címénél, de ebben is rokon a sakkjátékkal: több okossággal, mint humorral van kidolgozva.

Természetesen sok függ az előadástól. Ha a színészek lazán játszanak, nem tudnak élesen körvonaloztat alakokat a néző elő vinni, ha nemigen tudják a szerepöket: akkor Schuffert darabja hosszadalmas is, meg körülbelül untat is.

A tegnapi előadás ebben a tekintetben a legnagyobb elismerés illeti.

Mintha kifordították volna a kolozsvári színházat eddigi szokásaiból, mindenki úgy tudta a szerepét, mint a miatyánkot; az együttesek (ensemble-ok) minden akadózás és fennakadás nélkül voltak keresztülvive; senki sem késelt, de nem is lépett be igen hamar a jelenetüre; s változások lehetőleg gyorsan történtek: egy szóval rendezés tekintetében kifogástalan egy előadás nézőtünk végig. Az egész est azt tanúsítá, hogy — amit különben már többször elismertünk: — Molnár igen ügyes, gyakorlott és lelkiismeretes rendező, ki a színpad, az előadás technikai titkait szegről-végre ismeri, ki tudja, hogy gondos rendezés nélkül a legkitűnőbb tehetségű színészek játéka is hatás nélkül marad, de kifogástalan szereptudás és kifogástalan rendezés mellett közepes erővel is élvezetesen jó előadást lehet rendezni. A jelmeknek és jellemnek nálunk eddig nagyon mostohán kezelt korszerűségét pedig nem tudjuk eléggé dicsérni.

De más tekintetben minden szereplő a helyén volt, egész igyekezettel felelt meg feladatainak s a főbb szerepek személyesítői gondos játékkal és szerencsésen eltalált ábrázolásukkal élvezetes képbén adtak életet a comicus helyzetekben és fordulatokban nem szűkölködő darabnak. A főbb szerepvivők közül Molnár Györgyöt (Jakab), Szentgyörgyit (Iori Hay), Kéler Ionát (Harriet), Halmait (Calvert), Szombathelyit (Rich), Gabányit (tolvai) és Bokodit (Thomson) említjük föl kiváló dicsőréttel.

Molnár a dohánygyűlölő Jakab királyban gondosan és ami fő: sok tekintetben természetes, mesterkéletlen vonásokkal személyesített alakot mutatott be. Ezuttal még Molnár sajátságos játékmodora is kevésbé élesen emelkedett ki s amennyiben kiemelkedett is: találon illet bele ez alak jellemzetes vonásai közé.

Kéler Ilona ma már kevesebb elfoglaltsággal küzdött; játéka kerekdedebb, fesztelenebb volt mint első föllepésekor, s különösen első jelenetét a királylyal kifejező könnyedséggel s a megjelenés olyan kelleméval vitte keresztül, hogy teljesen kiérdemelte a felzúduló tapsokat. Halmait, ki ezuttal lépett föl először, előnyösen mutatta be magát, ámbar nekünk egy tetszik: ezuttal nem debütörött abban a szerepkörben, melyre őt organuma alakja és egész egyénisége utalni látszik, t. i. a bonvivant-szerepkörben. Különböző értelmes embernek látszik, ki ott-hon érzi magát a színpadon, ámbar játékaiból ezuttal tagadhatatlanul egy kissé kirítt a vidékieség feszessége.

A tudományos akadémia ülése május 5.

A tudományos akadémia I. osztályama délután 5 órákor szépszármu nagyobb részt akademiailag tagokból álló közönség jelenlétében Pulszky Ferencz elnöklété alatt ülést tartott, melyen először Genez Arwid mint vendég (hán) tartott főléte érdekes előadást a jeges tenger partjain, nevezetesen orosz Lapplandban tett utazásáról.

A fölolvás ebben, Pongótló való visszautazását, mely az orosz lapp Kola félsziget keleti részén van, írja le. Genez 1876. év folyamán járta be az egész orosz Lapp-országot, egyszersmind igen érdekesen ismerteti a vidéket, a lapp népet, építkezéseiket, szokásaikat, vallásukat s vallásos szertartásaikat. Nevezetesen az, hogy a lappok bár keresztények, keresztény vallásukba és szertartásaikba a pogánykori szokások maradványai, vannak bekeverve. A többi közt nagyon babonások 16 istent hisznek, kiket fölolvás sorban s részletesen ismert. Minden háznak egy-egy házi szelleme van, melytől a lapp annyira fél, hogy a világért sem bálna egyedül a házbán. E mellett vannak vízi szellemek is s mesékben oly lények is fordulnak elő, melyek ugyan nem szellemek, de a közönséges emberől nagyon különböznek. Isten és emberek közötti dolgaikat a varázslók közvetítik, kiket az isten természetfölötti hatalommal ajándékozott meg; jövedelmek, és sajtóságos szertartás mellett, gyógyítanak. Az isteneknek újabb időben ismét iramszarvast áldoznak, még pedig legalább tíz-tizenkettőt. A f. áldozat alkalmával a bust megeszik, s a megmaradt bőrvázat kitömik, hogy élő szarvashoz hasonlítson s így állítják föl az erdőben, hogy az istenek élő áldozat gyanánt fogadják el. Az áldozathoz új bundában kell megjelenni. Az asszony innen ki van zárva, mert az asszony, a lapp szerint, tisztátalan lény.

A finn vendég megiepte a közönséget magyarságával. Minden szót lassan, de tisztán ejtett ki, s a magyar nyelv törvénye szerint a szó első tagjára eső hangsúlyt mindenütt hiven megörözte. Szóval az erős altaji arcvonáson s meggyerő alakkal bíró finn vendég oly szép, oly szabatos magyarsággal olvasta föl leírását, hogy a közönség méltán megjelenezte.

Utána dr. Barna Ignác levelező tag mutatóványokat olvasott fel Virgil Aeneide fordításából. A fordítások a szerző elismert, ügyes tollára vallanak s méltánylással is részesültek. Végre dr. Budenz a bizottság jelentését olvasta föl a Nyelvtudományi Közlönyről, mire az ülés véget ért.

Wagner Rikárd már befejezte „Parzifal” című nagyszabású zeneművét. Az előadás Bayreuthban fog megtörténni — 1881. év aug. havában.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1879. máj. 7.

— **Ő felsége**, f. évi április hó 18 án kelt legfelső elhatározásával, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter legkegyelmesebben felhatalmazni méltóztatott, hogy Fogarassy Mihály erdélyi püspöknek, az Ő Felsége ezüstmenyegzője alkalmából tett — e helyütt már említve volt — adománya illetőleg alapítványáért, legmagasabb elismeréssel nyilváníthassa.

— **Sajátságos** természeti jelenség adta elő magát az idén a hernyókkal. Tavai tudvalegleg utolsó leveléig lekopasztották kerteinkben a gyümölcsfákat a hernyók s a sok hernyóból természetesen temérdek fejér pillangó lett, a melyek ismét szerfelett megrakták a fákat tojásokkal, ugyanannyira, hogy az idén a fák ágaihoz erősített száraz levelekbe polált hernyótörzs leszedése nagyobb munkát adott, mint valaha. Mindenki a hernyók nagy mérvű pusztításától tartott. Megfoghatatlanul azonban Kolozsvárt ott sincs hernyó, a hol tojásaikat nem szedték le, meg ellenben az ország többi részeiből a hernyók borzasztó pusztításáról érkeznek tudósítások. Se gesevállról például az írják, hogy a gyümölcsös kerteik mind le vannak tarolva. Ha egy fát a falánk pusztító seregtől megtakarítottak, egy félóra múlva ismét el van leve, s ha egy kertet letaroltak, kerítésen, utcán keresztül mennek a másikkba. Beszterczén meg az eszt adta elő magát, hogy a város egyik része, melyet tavai lekopasztottak, most bántatlan maradt, s a mely fele tavai épen maradt, most lekopasztott.

— **Hajmeresztő** gyilkosság tárgyában indította meg ma reggel Kolozsvárt a vizsgálatot a kir. vizsgáló bíróság. Az éjjel ugyanis a külmönostor utcában lakó Bessenyei János nevű 50—60 év között levő hajlott-korú szatócset ismeretlen tettes vagy tettesek meggyilkolták. A szerencsétlen áldozatot a rögtön kiszállított vizsgáló bíróság vérsében fekvően találta szobájában, melyben egyedül lakott. A gyilkosság a nyakon valamely végecskővel (készel vagy kaczorral) hajtatott végre, ugy látszik azonban, hogy a gyilkos ütlekekkel is kinozta áldozatát. Bessenyei nem volt csálós ember s két szobájában, melyek közül az utcára nyílt szatócset-üzletére boltnak használt, minden cseléd nélkül egyedül lakott. Feltűnő, hogy ugyanazon udvaron még több lakófél van s mégis senki sem vett az éjjel semmit sem észre a Bessenyei lakásán lefolyt véres jelenetből. A mennyit a helyszínen megejtett első vizsgálat és szemle constátálhatott, az

csak annyi, hogy a gyilkosság rablási szándékból követettett el s egy darabont, ki ellen terhelő körülmények merültek föl, azonnal el is fogatott.

— **A gyilkosságra** nézve, melyről fennebb szólunk, utólag a következő részletekről értesültünk: A meggyilkoltal együtt ugyanabban a szobában egy darabont is szokott néha hálalni, de az éjjel állítólag nem hált ott; a közvettlen szomszédos szobában, egy konyhának használt, fülkében pedig ezuttal két katona aludt. Ezek korán reggel elmentek gyakorlatra. Bessenyeinél 120 frt készpénz s egy aranyóra volt; a pénzzel ma kellett volna házbért fizetnie. A pénzt elvitte ugyan a gyilkos, de az órát nem. A meggyilkolt, ugy látszik, küzködött gyilkosával, mert egy hatalmas ütése van haláltékán, ami azt behorpasztotta; ezenkívül torka keresztül van metszve, ágyékán pedig két nagy kés-szurás által ejtett seb látong.

— **A földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi** miniszterium értesíti lapunkat, hogy Pozsony megyében Somorján, Egyház-Gellér és Duna-Szerdahelyen rendes, a Székesfehérvári ipartárlat épületében pedig a tárlat tartamára új tárlárda állomás nyitattik meg korlátozott napi szolgálattal.

— **Szacovay Imre és neje Boér Emma** május 7-én kezdte meg művészi körutját Erdélyben, és egy felvonásos vigjátékokat mutatnak be, részben a szegedi árvíz károsultak javára. Az első előadás, május 7-én Maros-Vársárhelytől ma lesz, s színe kerdtel: „Az elkényeztetett férj,” vigjáték, „Jer ide,” drámalett és „Romeo és Julia” 2-ik felvonása, a híres erkejly jelenet. — Egyelőre egy estély van elhatároza, de ha a közönség pártfogást tanúsít, május 8-án is lesz egy második és utolsó estély.

— **A n.-szebeni** postaigazgatóság pályázatot hirdet három postalistizti állomásra a n.-szebeni postakerületben 400 ft évi fizetés, 60 frt lakbér, természetbeni ruházat élvezete és 200 frt biztosíték letételére való kötelezettség mellett. Az 1873. évi II-ik törvényzikk értelmében felszerelt folyamodványok hat hét alatt a nagszebeni postaigazgatósághoz intézendők. Nagy-Szeben, 1879 május hó 5-én. A postaigazgató ur hiv. távollétében. Kerk.

— **Szegedről** írják május 4-kéről. A Tisza mára ismét egy hüvelyket áradt, a belviz szintén. Ma délelőtti jeges eső volt. A hulláknak a romok alóli kihúzása folyton tart. Naponta kifognak néhányat. Mult hónap tizenkettedike óta harmincz hullát fogtak ki.

— **A budapesti lövésznyen** a hátaslovak közül az első díjt (tiszteltdíj, Don Juan bronz szobra) gróf Teleki Géza 16 markos sárga kanczája nyerte el.

— **Az első légahajó** felemelkedésén k 100-ik évfordulóját nagy ünnepélyességgel fogják megülni Francziarságban. 1883-ban vállalkozott Montgolfier, Lyon mellett elsőszőr egy nagy légutra, a minek az emléke Francziarságban örökös lesz. Montgolfier legidősebb leánya e napokban halt meg 89 éves korában.

— **Bismarck** herczeg szónoki modora. A vaskancellár a nap hőse most megint Berlinben, az ottani birodalmi gyűlésen lefolyt vámvita óta. Egy berlini tárczairó következőleg rajzolja a herczeg szónoki modorát: Ha belépsz a gyűlésbe, azal fogad mindenki, „Pszt! pszt! Bismarck beszélt! S csakugyan, mielőtt még a hangját hallanád, tudod, hogy ő beszélt, leolvasod azt az egész ház arczáról. Az emelvényeket elfoglaló közönség majd a derekát töri ki ugy előrehajol, mindenki a füle tövire illeszti a markát, hogy beszédéből egy kukkot se szalaszson el, s az egész ház szem egy pontra van irányozva, az államkancellár-ra. A gyorsírók alig győzik a pontos írást, mindenki visszatartja még a lélekzetét is, hogy jobban hallhassa azt a vézna, megtört, ideges hangot, a melylyel a szellemileg kifárasztott emberek szoktak beszélni. Alig képes egy szuszra egy szót kiejteni s minden mondatának megszületése valószínűs kint oáz a beszélnők. Néha tűzbe jön és hadar, majd olyan vontatva beszél, hogy a hallgatót majd a guta üti. Megrágya minden szavát s csak azután tállja a ház elé. Valóságos tortura őt beszélni hallani, mindig azt hiszi az ember, hogy megfullad belé. A herczeg maga sem érzi magát elemében mikor beszélnie kell. Kezeivel folyvást babráll, majd az íróját keresi s avval kort formál pultusa elé a levegőben. Beszéle végén, mikor már nagyon belemélegedett, hangja erősebb, esengőbb lesz s a végszavakat mindig elő dhüvel és oly megerőltetéssel ejti ki, hogy utána tökéletesen kimerül csaknem összerogyk.

— **Megint merénylet.** Szentpétervárról írják a „Daily News”-nek, hogy Drentelen tábornok a napokban csak lélekjelentéle folytán menekült meg a csaknem bizonyos haláltól. A tábornok ugyanis rendes délelőtti kihallgatását tart, midőn a jelenkezettek közt egy orosz ezredesi egyenruhát viselő férfit került a sor, ki a mint előlépett, zsebében kotozászott, mintha valami írást keresne. Drentelen tábornok gyanakodni kezdett s megfogadta csuklyóban a gyanus kezét s erősen szorította mindaddig, míg az „ezredes”-t az előhívott rendőröknek át lehetett adni. Zsebében töltött revolvert találtak s kitűnt, hogy nem tiszt, hanem nihilista.

— **Kolduskirály-választás.** Olaszországban közelebb Krétó községben olyan jelenet folyt le, mely egy században olyan ritkán fordul elő, mint a teljes kaktusz virágzása. A vidék koldus-

uskirálya meghalt s a koldusok királyválasztásra gyűltek össze. Olaszországban a koldusok államot képeznek az államban. Szövetkezeteknek alkotmánya van s a ki az alamisznák birodalmának polgára akar lenni, annak erre az alkotmányra meg kell esküdni, úgyisintén a választandó királynak is. A királyi rangot rendszeren a legügyesebb s legvénebb koldus nyeri el, s legalább is taligás koldusnak kell lennie. Krétó környékén Jakopó volt a legvénebb koldus. Legszánalmasabban ő tudott kiabálni az országuton s a fiatal koldusoknak a legjobb tanácsokkal ő szolgált s ellenzéket képezett a volt koldus-királylyal szemben is a koldusgyöléseken. A választás egyhangulag történt. A krétói kápolna tövén egy emelvényt állítottak föl, s erre sátozt huztak, a sátor közepére egy fenekeket hordó tettek le. s e mellé asztalt a kolduskirályság jelvényeivel. A jelvény egy óska selemkalap, faragott mankó, (a sántaság elengedhetlen) egy tökkobak rummal telve és egy csinos pipa, mit a koldusbirodalom vásárol. A királyválasztás után egy kocsin elmentek az új királyért s ujjongások közben hozták el az emelvényhez. Itt fejébe nyomták a kalapot, kezébe adták a mankót s ezzel a királyi hatalmat tényleg átvették. Ezután a meghalt kolduskirály vigyázatát olvasták föl, melyben ez elbuscszik birodalmától. A felolvasás alatt az asszonyép hangos zokogásban tört ki. Erre az új királyi proclamációját olvasták föl, mire zajos eviva-k következtek. A királyválasztás tényleg befejeztetvén, az új király nyakába adták azt a rongyos köpenyt, mit másfél századon keresztül elődei viseltek s lakomára gyűltek össze a korsemmák, s itt az új király egészségére . . .

A „KELET” magán távirata.

Feladatott Budapestben máj. 7. 10 ó. 40 p. d. e. Ürkezett Kolozsvárra máj. 7. 11 ó. 15 p. d. e.

A czár követe a szultánnak kijelenté, hogy a 20 millió fogolytársi költségről a czár lemond s az összes orosz hivatalnokokat és tisztteket Bulgáriából kivonja. Az orosz követ s orosz diplomata a portánál nagyon sürgetik egy külön orosz-török szerződés kötését.

Ichtiman és Burgas megszállásáról a porta lemondott.

A czár beteges.

Gr. Andrásynak az oroszok azt válaszolták, hogy a bolgárokat fel fogja szállítani a czár, hogy engedelmekedjenek a berlini határozatoknak, s legfeljebb augusztus 3-ikáig kivonulnak a Balkánról.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos: Békéssy Károly.

Nyiltér.

Van szerencsém értesíteni, hogy f. hó 5-én Amerikából haza érkeztem és fogászati műtermemet az amerikai műfogászat szerint teljesen berendeztem.

Hat havi Philadelphian tartózkodásom alatt az ottani fogorvosi Acemiában teljes elméleti és gyakorlati kiképezésem után London, Paris és Berlinben is tartózkodtam és ezek által a fogászat terén teljes elméleti és gyakorlati ismereteket a jelenkor igényeinek megfelelő-g elsajátítottam.

A fogászati műtermem a legújabb fogászati eszközök és készülékekkel van felszerelve és mindenkit, különösen pedig az orvos urakat kiválon érdekelní fogja a berendezést, valamint a mű-fogkészleteket megtekinteni, melyek eddig Európában csakis amerikai fogorvosok által létesítettek, Magyarországon pedig jelenleg kizárólag csakis általam.

Teljes tisztelettel

Perl József

amerikai fogorvos és fogművész és az amerikai fogászati Academia tudora (Doctor of Dental Surgery.)

Beküldetett.

Dr. Faber C. M. es. k. szab. **Paritas-szajszappan**, egyetlen ésszerű fogtisztító és ápoló szer, 20 év óta lejjebb hírek örvend; **kitüntette Londonban** 1862-ben, **Parisban** 1878-ban; kapható az alólírt on gros czég által és készletben van a bel- és külföld minden jelesebb gyógyszerházában és illatszer-kereskedésében.

GRIENSTEIDL F., Bécs, I. Sonnenfelsgasse 7.

x Érdekes az id. Heckscher Samu hamburgi bankárnak mai számunk hirdetési rovatában megjelenő szerencse jelentése. Ezen bankház az e vidéken nyert összegeknek pontos és titoktartó kifizetése által oly jó hírnevet szerzett magának, hogy e helyen ezen mai hirdetésre mindkiki figyelmessé tesszünk.

*) Szivesen vesszük.

Szerk.

